

Träslag mörka tavlan

Här följer ett antal av de träslag som har använts i Tibro under de sista 100 åren. Träslagen finns med på den mörka tavlan.

GRUPP 1

1A Ostindisk palisander

Från Asien. Ersättare för Rio palisander, användes under 1970-talet till bokhyllor på Ajfa Möbelfabrik AB.

1B Sapelie

Rutmönstrad inläggning till en detalj till en byrå.

1C Santos palisander

Från Sydamerika. Ersättare för Rio palisander. Användes till bokhylleserier på 1980-talet av Sixten Dahlgrens Möbelfabrik AB.

1D Vavonna rot

Kommer från Nordamerikas stillahavskust. Man tar vara på utväxter samt roten på redwood-trädet, som är mycket exklusivt. Träslaget används än idag, 2018, till skåp 881 Josef Frank, Svenskt Tenn.

1E Afrikansk ebenholtz

Kommer från Västafrika, har aldrig jobbat med detta. Fick med en packe från Mar-bodal.

1F Rökt ek

Från Europa. Man kom med tiden på att man kunde röka eken med ammoniak för att få den genomfärgad brun. Man kunde bestämma hur mörk den blev beroende på hur länge den var i kontakt med ammoniaken.

GRUPP 2

2A Valnöt, amerikansk

Från Nordamerika. Användes mycket i Tibro på 1970-talet, bland annat av August Karlsson Nyka Möbler, till Bokett – den exklusivaste av deras bokhylleserier.

2B Bubinga

Från Centralafrika. Användes till inläggningar i intarsior, samt som ersättare för palisander.

2C Rio palisander

Från Sydamerika. Den högt värderade brasilianska palisandern har skördats sedan koloniala tider för att göra högkvalitativa möbler och musikinstrument. Användes flitigt av många företag i Tibro, bland annat av Wards ateljéer, dit Ali Teakslöjd var en stor leverantör. Men användningen nådde sin kulmen i slutet av 1960-talet och tog helt slut i början av 1970-talet, detta på grund av att tillgången avtog till närmast obefintlig. Idag betraktas det som ett av de mest värdefulla träden i Brasilien för dess virke och dess oljor och hartser. Det är sedan 1992 med på listan över de mest hotade arterna. Handel med Rio palisander som inte är CITES-märkt kan leda till fängelse i upp till fyra år.

2D Teak

Från Asien. Bangkok-teaken blev 1950-talets härskare, alla använde teak. Användes bland annat av Elof Klingbergs möbelfabrik.

2E Sapeli mahogany

Från Västafrika. Det var vanligt att man delade stocken i fyra delar och »kvartsskar« den för att få ett rakt och randigt utseende. Användes på 1960-talet och framåt av Halvdan Petterssons Möbelfabrik, till deras sovrumsmöbel Wilsson.

2F Rosig alm

Från Sverige. Kallades »rosig« för att man använde alléträd som varit hamlade, vilket gav ett utseende med både släta partier och partier med rotutseende. Biten på väggen kommer från ett av de på 1950-talet så populära pelarsoffborden, som gick att snurra upp och även använda som matbord. Anton Wards möbelfabrik var en stor tillverkare av dessa.

GRUPP 3

3A Mahognypyramid

Ofta av Kaya mahogany. Utseendet som liknar en bröstborg kommer fram när man tar en klyka på trädet och producerar faner av den. Ett dyrt och exklusivt faner. Började användas till linneskåp och bord på 1940-talet. GR Möbler var några som använde mahognypyramid på 1980-talet.

3B Louro Preto

Från Sydamerika. Även detta ett träslag som man försökte ersätta Rio palisander med, men med mindre framgång.

3C Zebrano

Från Västafrika. Användes till friser (inramningar) på bord och skåp, även som inläggningar i intarsia.

3D Platan

Från Västeuropa. Förekommer mycket i Frankrike som alléträd. Utmärkt till intarsia för att komma åt skimrande effekter.

3E Bambu

Från Kina. Kom in som en katt bland hermelinerna 2010. Bambu är ju ett gräs men har otroliga egenskaper, bland annat en hårdhet som är en halv gång mer än ek. Blev aldrig någon succé men kunde ha blivit ett bra alternativ till ek, eftersom bambu växer så fort att det är avverkningsbart på fyra år. Framför allt hade det varit ett mycket bra miljöval.

3F Alm

Svensk. Biten på väggen kommer från ett av de på 1950-talet så populära pelarsoffborden, som gick att snurra upp och även använda som matbord. Anton Wards möbelfabrik var en stor tillverkare av dessa.

GRUPP 4

4A Goncalo Alves

Växer i tropiska Sydamerika. Ofta förekommande i intarsior.

4B Oliv ask pyramid

Med ganska stor säkerhet svensk. Hittade några packar på Tuaverken som troligen låg kvar efter övertagandet av Göran Zälls möbelfabrik 1981.

4C Ostindisk palisander

Från Asien. Även den en ersättare för Rio palisander, användes på 1970-talet till bokhyllor på Tibro Möbelindustri AB.

4D Valnötsrot

Från Amerika. Vacker och dyr, ofta använd av mera lyxiga bilmärken. På 1980-talet lanserade Möbelboning valnötsroten i sin rokokomöbel Nr 10. Borden, särskilt de runda, blev så vackra – att lägga en duk på var överflödigt.

4E Valnöt kvist

Från Nordamerika. Ett skolexempel på hur man kan producera upp en stor kvist till faner utan att den går sönder eller faller ur och helt plötsligt blir det något vackert.

4F Spansk ceder

Kommer från Sydamerika. Inte så vanligt använt träslag. Känt för att hålla borta ohyra och har en lukt av nyväsad blyertspenna. Ceder är lämpligt i garderober och klädkammare. 2014 fick vi förmånen att leverera faner till en klädkammare i Krügers gamla villa på Djurgården.

GRUPP 5

5A Rio palisander

Från Sydamerika. Den högt värderade brasilianska palisandern har skördats sedan koloniala tider för att göra högkvalitativa möbler och musikinstrument. Användes flitigt av många företag i Tibro, bland annat av Sixten Dahlgrens Möbelfabrik. Men användningen nådde sin kulmen i slutet av 1960-talet och tog helt slut i början av 1970-talet – detta på grund av att tillgången avtog till närmast obefintlig. Idag betraktas det som ett av de mest värdefulla träden i Brasilien för dess virke och dess oljor och hartser, och är sedan 1992 med på listan över de mest hotade arterna. Handel med Rio palisander som inte är CITES-märkt kan leda till fängelse i upp till fyra år.

5B Teak

Från Asien. Bangkok-teaken blev 1950-talets härskares, alla använde teak. Form faner använde under 1990-talet teak till Grythyttans formpressade skolstolar.

5C Wenge

Kommer från Västafrika. Användes en del till åder i intarsia. 2010 fick vi förtroendet att leverera Wengefaner till en hel våning på Strandvägen i Stockholm, till en herre som gärna går och fiskar i sommartider. Därav biten som sitter på väggen framför er.

5D Sapelie

Troligen en detalj till en byrå med inläggning av svensk kastanj.

5E Makore

Kommer från Västafrika. Även kallat afrikanskt päron, ett lite speciellt träslag som kunde orsaka allergiska reaktioner. Sixten Dahlgren provade detta vid ett tillfälle till insidor och det räckte mer än nog.

5F Sapeli mahogny

Från Västafrika. Vanligt att man delade stocken i fyra delar och »kvartsskar« den för att få ett rakt och randigt utseende. Används ofta inom båtindustrin – Nimbusbåtarna inreds idag, 2018, av Treefurn Inredning AB.

GRUPP 6

6A Rökt eukalyptus

Från Europa. Ett träslag som endast hamnade på en prototyp till SA Möbler inför Arkitektdagarna 2011.

6B Honduras mahogny

Från Sydamerika. Den allra finaste kom från Kuba och kallades Kuba mahogny, som under kommunisttiden användes till Castros cigarrlådor. I Tibro användes hondurasen flitigt av stilmöbeltillverkarna, bland annat av LM Möbler. Ett av de sista objekten som vi levererade faner till var ett skåp som kronprinsessan Viktoria beställt 2010 på Olby Design.

6C Padouk

Från Västafrika. Användes ofta till intarsiainläggningar, för att komma åt den röda färgen på ett naturligt sätt.

6D Santos palisander

Från Sydamerika. En ersättare till Rio palisander. Användes på 1980-talet till bokhyllaserier hos Sixten Dahlgrens Möbelfabrik AB.

6E Teak

Från Asien. Bangkokteaken blev 1950-talets härskares, alla använde teak. Herbert Larsson City Möbler valde vid byggandet av sin nya fabrik på 1960-talet att inreda kontoren i teak. 2016 byter företaget namn till Tre Sekel Möbelsnickeri AB, men inredningen i teak lever kvar.

6F Alm

Från Sverige. En bit av en detalj till ett på 40-talet då så populära linneskåpen.

YTTERLIGARE NÅGRA TRÄSLAG SOM INTE FICK PLATS PÅ TAVLAN

Anigre

Från Östafrika. Användes till inläggningar i intarsior.

Asp

Kommer från Sverige. Kommer ihåg att City Möbler försökte ha den att måla på istället för björk, men med ett mindre lyckat resultat. Passar nog bäst till tändstickor.

Bibolo eller dibetou

Även kallad afrikansk valnöt. Användes till mindre synliga ytor. Växer i Västafrika.

Knivskuren björk

Från Sverige och Finland. Mycket stor under 1990-talet. Användes till kontorsinredningar serien Vital på Kenson AB.

Svarvad björk

Från Sverige och Finland. Användes ofta till att måla på, eftersom man kunde få stora bredder utan skarvar. Stilmöbler, exempelvis Gösta Hannus tillverkning av gustavianska hörnskåp och Gustav Kvicks bordstillverkning.

Ek

Kommer från Nordamerika, huvudsakligen från södra Kanada.

Gabon

Från Västafrika. Ett träd där det kunde vara otroligt stora stockar. Det bredaste vi haft i vår verkstad var 140 centimeter. Användes till innerdörrar och insidor i skåp. Alla använde detta faner för det var bland det billigaste träslaget på marknaden.

Valnöt

Från Europa. Förekom på 1940-talet och framåt, men i mindre omfattning. Den skulle vara fransk eller italiensk. Användes när vi 2016 fick förmånen att leverera faner till Nationalmuseums dörrar, som skulle bytas ut. Utseendet skulle vara detsamma som på de 100 år gamla befintliga dörrarna.

Färgade faner

Vi försökte givetvis färga själva, men italienarna var oslagbara på detta och är så även idag. De importerar olika träslag från hela världen för att hitta de arter som är tacksamma att färga.

Träslag ljusa tavlan

Här följer ett antal av de träslag som har använts i Tibro under de sista 100 åren. Träslagen finns med på den ljusa tavlan.

GRUPP 1

1A Alm

Från Nordamerika. Under 1940-talet användes den svenska almen flitigt, detta för att den var lätt att få tag på under kriget. Användes bland annat av Claes Emanuelssons möbelfabrik.

1B Buxbom

Från Europa. Det tätaste och gulaste träslaget. Ett mycket hårt träslag som användes till intarsia.

1C Ek

Från Europa. Den svenska eken användes fram till 1930-talet, då kom björken och avlöste eken. Eken är väl det träslag som varit med mest till och från under de senaste 100 åren. IKEA-ägda Swedwood började använda den europeiska eken till byrån Malm 2002, och fortsatte med det tills det ödesdigra beskedet kom på hösten 2012 att fabriken skulle läggas ned.

1D Al

Från Sverige. Alla dessa hotellrum som på 1990-talet tillverkades på Rool, till Snickarna Blikstorp, för Scandic Hotels räkning.

1E Kastanj

Kommer från Nordamerika. Har vi nog aldrig jobbat med, men en packe kom med hem som prov vid ett tillfälle, ihop med andra faner.

1F Douglasgran

Från Europa. Var i ropet 2017, som stora breda plankor i golv och faner till dörrar och paneler.

GRUPP 2

2A Ask

Från Europa. Ett träslag som har kommit och gått, och som kom tillbaka i början 2000-talet, då Systembolaget valde det i sitt då nya koncept. Även på offentliga sidan hos SA Möbler och deras stora order av A-serien bord till Vattenfall 2012.

2B Flambjörk

Från Sverige, användes mycket under 1930-talet till matsalsmöbler, betsades ofta i olika färger. Kom åter 2004, då till matsalsmöbler för Hødnebø Norge, tillverkare Anton Wards möbelfabrik, tillsammans med Sixten Dahlgrens möbelfabrik.

2C Körsbär

Från Nordamerika. Har använts mycket i exklusivare inredningar, som till Svenskt Tenn och Carl Malmsten. Otaliga var de Malmstensbord Ovalen som vi levererade faner till på 1980-talet, och som snickrades av Ackmarks möbelfabrik.

2D Furu

Från Sverige. På 1970-talet var det furu överallt, i tak, väggar, golv och möbler. Gärdhems möbelsnickeri och deras hörnskap syns ofta på second hand än i dag.

2E Koto

Från Afrika. Ett träslag som på 1970-talet användes till innerdörrar. De som gjorde lite finare möbler använde det på insidor i skåp, såsom Tibro möbelindustris alla bokhyllor.

2F Lönn

Från Nordamerika. Volvo väljer lönn i sina butiksinredningar på 2000-talet. Leverantör: Treefurn AB.

GRUPP 3

3A Masurbjörk

Från Finland. Har använts från och till men blev mycket stor under 1990-talet, alla dessa ovala och runda matbord hos Möbel AB Tidholmen.

3B Flambjörk

Från Sverige. Användes mycket under 1930-talet till matsalsmöbler, betsades ofta i olika färger, kom tillbaka på 1980-talet då Möbelboning använde flambjörk i sin rokokomöbel Nr 10.

3C Alm med pärlemor

Från Sverige. Man var smart på den här tiden, man tog vara på allt genom att göra en enkel intarsia. Genom att lägga in en brun åder av palisander i den sämre varan med pärlemor kunde man få en exklusiv framsida till ett typiskt 1940-talsskåp.

3D Rosenträ

Från Sydamerika. Användes huvudsakligen till inläggningar.

3E Ek

Från Europa. Den svenska eken användes fram till 1930-talet, då björken kom och avlöste den. Eken, om den nu var svensk, europeisk, amerikansk eller japansk, är väl det träslag som varit med mest till och från under de senaste 100 åren.

3F Alm med intarsia

Från Sverige. Avsedd att pryda en kornisch, vilka var mycket vanliga i hemmen på 1940- och 1950-talet.

GRUPP 4

4A Gult färgat

Ett nötbrotsträd från Mexiko. Enströms Möblers bord till Oriflame 2017.

4B Citron

Från Asien. Har en vacker gul ton som bottenfaner, ådror och friser till intarsia.

4C Nedre del lärk

Från Europa. Har vi aldrig jobbat med, bara en bunt med hem som prov till badrumsinredningar.

4C Övre del Oregon pine

Från Nordamerika. Finns att se på kulturhuset i Skövde. En inredning tillverkad av Noas snickeri 2013.

4D Flammig lönn

Från Nordamerika. Används ofta som effektfulla inläggningar i intarsior. 2016 levererade vi faner till dörrarna på franska ambassaden i Stockholm.

4E Fågelögon lönn

Från Nordamerika. Används oftast champagnebetsad.

4F Gran kvistfri

Från Österrike. Inte så vanligt som faner. Men 2015 fick vi i uppdrag att foga detta faner till en inredning där slutkunden var dataspelsföretaget Dice.

GRUPP 5

5A Bok

Från Europa. Ett träslag som användes mycket till den offentliga sektorn redan på 1960-talet, bland annat hos Enströms efter Herr Gunnar Eriksson och till alla dessa diabilsskåp som då var så populära. Här med en enkel inläggning av valnöt och ask.

5B Äpple

Från Österrike. Ett exklusivt träslag, i varje fall när det gäller priset. Vi har bara tillverkat ett projekt i detta faner: Ett kök till Vedum kök.

5C Pärön

Från Österrike. TUA:s serie Pal, en numrerad upplaga, grupp nr 1 kom att skänkas till designerns Alice Hedqvist hemland Tjeckoslovakien och president Vaclav Havel. Man färgade ofta pärön svart för att imitera ebenholts.

5D Blått färgat

Från USA kommer detta tulpanträd. Enströms Möbler 2017 konferensbord Oriflame.

5E Lönn

Från Nordamerika. Vi levererar detta till Olby Design och deras exklusiva hem-möbler.

5F Kastanj

Från Sverige. Lämpligt som ljusa inslag i intarsia.

GRUPP 6

6A Kaya mahogny

Från Västafrika. Det högsta trädet i skogen, når ofta 145 meter i höjd. Ett träslag med mycket stora dimensioner och ett alternativ till Honduras mahogny. Priset var tilltalande och användes av Möbelföreningen, till deras gustavianska serie Desirée.

6B Masurbjörk

Från Finland. Har använts från och till men blev mycket stor under 1990-talet. Ulferts kollektion av matbord, soffbord och bokhyllor, ofta med en inläggning av en åder i Honduras Mahogny.

6C Pequia

Sydamerika. Ett av de mest naturligt gula träslagen.

6D Körsbär

Från Nordamerika. Har använts mycket i exklusivare inredningar, som till Björn Frantzens nya restaurang i Stockholm 2017 där vi fick leverera faner till inredningen. Restaurangen fick sedan de tre Michelinstjärnorna som han så önskat sig under många år. Både ögat och magen måste mättas.

6E Lönn

Från Europa. SA Möblers bord till Oriflame 2007.

6F Buxbom

Från Europa. Det tätaste och gulaste träslaget. Ett mycket hårt träslag som användes till intarsia.